

Czy kulturę da się zmierzyć, czy kulturę da się policzyć?

W roku 2019 UNESCO opublikowało *Culture|2030 Indicators*¹. Dokument ten jest zwieńczeniem wieloletnich prac społeczności międzynarodowej mających na celu wypracowanie metodologii pomiaru skali zasobów kultury, wartości oraz jej wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy. Dokument ten ma również, w założeniach jego autorów, służyć decydom odpowiedzialnym za tworzenie polityk kulturalnych do wzmacniania argumentów na rzecz znaczącej roli kultury jako czynnika rozwojowego. Założenie to skłania jednak do postawienia bardziej fundamentalnych pytań: Dlaczego konieczne jest mierzenie kultury i jej wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy? Czy w ogóle kulturę da się zmierzyć? Jakie metody pomiaru, ilościowe i jakościowe, mogą być wykorzystywane do monitoringu wpływu i wartości kultury?

Niniejszym numerem tematycznym chcemy zainicjować debatę na temat kwantyfikacji sektora kultury, sztuki i dziedzictwa kulturowego. Ostatnie lata XX wieku zaowocowały dużym zainteresowaniem tematyką wskaźników odnoszących się do pomiaru sektora kultury – zarówno na arenie międzynarodowej (*UNESCO Framework for Cultural Statistics*²), jak i europejskiej (np. *European Network for Cultural Statistics*) czy krajowej. Ważne badania podejmowano ponadto w skali lokalnej czy regionalnej, dążąc do uchwycenia wartości kultury czy dziedzictwa kulturowego (np. badanie *Cultural Heritage Counts for Europe*³ realizowane w latach 2013–2015), pokazania roli kultury w rozwoju społeczno-gospodarczym lub skali określonych zjawisk wewnątrz sektora kultury (np. badania rynku artystów i twórców pod kierownictwem Doroty Ilczuk). Od lat także organizacje kultury prowadzą monitoring publiczności czy organizowanych wydarzeń, by pokazać skalę i zakres swojej działalności.

Dominującą perspektywą przyjmowaną w analizach poświęconych pomiarowi kultury było spojrzenia ekonomiczne skupiające się głównie na sektorowej interpretacji udziału kultury w gospodarce. Podejście takie wynikało między innymi z zasad formułowania i ewaluowania polityk publicznych. Finansowa zależność sektora kultury od środków publicznych wymaga pewnego rodzaju raportowania o pozytywnym wpływie sektora kultury za pomocą obiektywnych i porównywalnych danych – najczęściej ilościowych – gwarantujących dostarczenie krótkich, racjonalnych i rzeczowych argumentów w debacie publicznej. Logika założeń polityki

¹ <https://whc.unesco.org/en/culture2030indicators/>.

² https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/unesco-framework-for-cultural-statistics-2009-en_0.pdf.

³ <https://www.europanostra.org/our-work/policy/cultural-heritage-counts-europe/>.

publicznej opartej na dowodach pomija zatem kwantyfikację obszaru nieuchwytnych, niematerialnych społecznych wymiarów i przejawów kultury jako czynnika pozwalającego zrozumieć długofalowy wpływ kultury na jednostki i społeczeństwa.

Numer ten rozpoczynamy od tekstu Olgi Kosińskiej „*Na początku to jest fajna zabawa*”. *Blogowanie kulturalne – pomiędzy późnym kapitalizmem a nie-pracą*. Autorka podejmuje temat mierników sukcesu w blogosferze kulturalnej, które odnoszą się do próby szacowania wartości instrumentalnych oraz egzystencjalnych nie-pracy blogerów.

Następnie zapraszamy do lektury tekstu Małgorzaty Ćwikły *Zmierzyć ślad węglowy kultury. Przykład projektu teatralnego*, w którym autorka prezentuje wyniki pomiarów śladu węglowego pewnego projektu z obszaru teatru. Analiza uświadamia skalę oddziaływania działalności kulturalnej na środowisko. Wskazuje ponadto przykładowe rozwiązania minimalizowania negatywnych emisji, które są ważnym elementem procesu brania odpowiedzialności za zieloną przyszłość.

W kolejnym artykule, *Dziedzictwo a rozwój społeczno-gospodarczy w Polsce. Propozycje wskaźników statystycznych*, Anna Góral, Jarosław Kłasiński i Katarzyna Kopeć prezentują propozycje wskaźników statystycznych, które mogą służyć pomiarowi wpływu dziedzictwa kulturowego na rozwój społeczno-gospodarczy w Polsce w czterech obszarach: polityki ochrony zabytków, obszaru społecznego, obszaru gospodarczego oraz środowiska. Zwracają również uwagę na znaczenie gromadzenia danych w sposób cykliczny, regularny i przejrzysty oraz udostępnianie ich w otwartym dostępie.

Anna E. Jastrzębiec-Witowska w artykule *Humanistyczne i posthumanistyczne aspekty zarządzania instytucją kultury w czasie pandemii. Analiza poziomu akceptacji przyjętych rozwiązań przez użytkowników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dąbrowie Tarnowskiej* przedstawia opinie użytkowników biblioteki wobec zastosowanych taktyk i środków ograniczających rozprzestrzenianie się pandemii w społeczności lokalnej. Podkreśla ponadto istotę wykorzystania czasu kryzysu na wdrażanie innowacji proekologicznych, ograniczanie marnotrawstwa i dbałość o dobrostan pracowników.

Numer wieńczy opracowanie Roksany Ulatowskiej, Marcina Pierzchały i Dariusza Szklarczyka *Dziedzictwo kulturowe jako obszar realizacji badań społecznych. Wyzwania metodologiczne na przykładzie wybranych projektów badawczych*, będące głosem w dyskusji na temat wyzwań metodologicznych dotyczących prowadzenia badań w obszarze dziedzictwa kulturowego. Na przykładzie dwóch projektów badawczych w obszarze dziedzictwa kulturowego autorzy analizują dwa kluczowe wyzwania metodologiczne, tj. proces operacjonalizacji oraz procedurę doboru próby badawczej, formułując usprawnienia w tym zakresie.

Mamy nadzieję, że lektura tego numeru „Zarządzania w Kulturze” pozwoli Państwu spojrzeć na wyzwanie pomiaru oddziaływania kultury z nowych perspektyw.